

<https://www.printo.it/pediatric-rheumatology/LV/intro>

Reimatiskais Drudzis Un Pēc Streptokoku Reaktīvais Artrīts

Versija 2016

1. KAS IR REIMATISKAIS DRUDZIS

1.1 Kas tas ir?

Reimatiskais drudzis ir slimība, kuru izraisa baktērija un to sauc par streptokoku. Pastāv vairākas streptokoku grupas, bet tikai A grupa izraisa reimatisko drudzi. Lai arī streptokoka infekcija skolas vecuma bērniem ļoti bieži izraisa faringītu (kakla infekciju), ne visiem bērniem ar faringītu attīstīsies reimatiskais drudzis. Šī slimība var izraisīt sirds iekaisumu un bojājumus, taču vispirms tā parādās ar īslaicīgām locītavu sāpēm un pietūkumu, un vēlāk arī ar kardiītu (sirds iekaisumu) vai ar neparastiem, netiešiem kustību traucējumiem (horeja), ko izraisījis smadzeņu iekaisums. Var parādīties arī ādas izsitumi vai ādas mezgliņi.

1.2 Cik bieži slimība sastopama?

Pirms kļuva pieejama ārstēšana ar antibiotikām, saslimšanas gadījumu skaits valstīs ar siltu klimatu bija augsts. Pēc tam, kad ārstēšana ar antibiotikām kļuva par populāru praksi faringīta ārstēšanā, saslimšanas gadījumu skaits samazinājās, bet slimība joprojām skar bērnus vecumā no 5-15 gadiem visā pasaulē, kas nelielā skaitā gadījumu noved pie sirdskaitēm. Locītavu izpausmju dēļ, slimība ir iekļauta bērnu un pusaudžu daudzo reimatisko slimību skaitā. Reimatiskais drudzis ir nevienmērīgi izplatīts visā pasaulē.

Reimatiskā drudža sastopamība mainās no valsts uz valsti: ir valstis, kurās nav reģistrēts neviens gadījums un ir valstis ar vidēju vai augstu saslimstību (vairāk kā 40 gadījumu gadā uz 100 000 cilvēku).

Aprēķināts, ka gadā reģistrēti 15 miljoni reimatisko sirds slimību gadījumi visā pasaulē, tai skaitā 282 000 pirmreizēju gadījumu un 233 000 nāves gadījumu gadā.

1.3 Kādi ir slimības cēloņi?

Slimība ir neparasta imūnsistēmas atbilde uz *Streptococcus pyogenes* vai A grupas beta hemolītisko streptokoku. Iekaisis kakls ir vērojams pirms slimības sākuma bezsīptomu periodā.

Ārstēšana ar antibiotikām ir nepieciešama, lai ārstētu kakla infekciju, pārtrauktu imūnsistēmas stimulēšanu un pasargātu no jaunām infekcijām, jo jaunas infekcijas var izraisīt jaunu slimības uzliesmojumu. Pirmajos trīs gadus pēc slimības sākuma, atkārtota slimības uzliesmojuma risks ir augstāks.

1.4 Vai slimība ir iedzimta?

Reimatiskais drudzis nav iedzimta slimība, jo bērni nevar to pārmantot no saviem vecākiem. Tomēr pastāv ģimenes, kurās vairākiem ģimenes locekļiem ir attīstījies reimatiskais drudzis. To var ietekmēt ģenētiskie faktori, kas ir saistīti ar streptokoka infekcijas pārnēsāšanas iespēju no cilvēka uz cilvēku. Streptokoka infekcija ir pārnēsājama caur elpošanas orgāniem un siekalām.

1.5 Kāpēc mans bērns saslima ar šo slimību? Vai iespējams no tās pasargāties?

Vide un streptokoks ir būtiski faktori slimības attīstībā, bet praktiski ir sarežģīti paredzēt, kurš ar to saslims. Artrītu un sirds iekaisumu izraisa neparasta imūnsistēmas atbilde pret streptokoka proteīniem. Iespēja saslimt ar šo slimību ir lielāka, ja noteikti streptokoka veidi inficē pret slimībām uzņēmīgu cilvēku. Pārapsūdzība ir būtisks vides faktors, jo tā veicina infekciju pārnēsāšanu. Aizsardzība pret reimatisko drudzi tiek balstīta uz tūlītēju diagnozi un streptokoka kakla infekcijas ārstēšanu ar antibiotikām (ieteicamā antibiotika ir penicilīns) veseliem bērniem.

1.6 Vai tā ir lipīga?

Reimatiskais drudzis pats par sevi nav lipīgs atšķirībā no streptokoka

faringīta. Streptokoks izplatās no cilvēka uz cilvēku un tāpēc infekcija tiek saistīta ar pārapdzīvotību mājās, skolā vai sporta zālē. Rūpīga roku mazgāšana un izvairīšanās no ciešiem kontaktiem ar cilvēkiem, kuriem ir streptokoka kakla infekcijas ir būtiska, lai apturētu slimības izplatīšanos.

1.7 Kādi ir slimības galvenie simptomi?

Reimatiskais drudzis parasti parādās ar simptomu kopumu, kuri katram pacientam var būt atšķirīgi. Tam seko streptokoka faringīts vai tonsilīts, kuru neārstē ar antibiotikām.

Faringītu vai tonsilītu var atpazīt ar drudzi, sāpīgu kaklu, galvassāpēm, sarkanām aukslējām un mandelēm, ar strutojošu sekrēcijām, ar palielinātiem un sāpīgiem kakla limfmezgliem. Tomēr šie simptomi var būt ļoti vāji vai vispār neredzami skolas vecuma bērniem un pusaudžiem. Tad, kad ir izārstēta akūtā infekcija, seko 2-3 nedēļas garš bezsimptomu periods. Bērnam var būt drudzis un citas zemāk minētās slimības pazīmes.

Artrīts

Artrīts galvenokārt skar lielās locītavas vienlaicīgi vai mainīgi - no vienas locītavas uz otru, vienlaicīgi ietekmējot vienu vai divas locītavas (ceļgali, elkoņi, potītes vai pleci). To sauc par "klejojošo un pārejošo artrītu". Retāk sastopams ir kakla skriemeļu balsta artrīts. Locītavu sāpes var būt smagas par spīti ne tik pamanāmajam pietūkumam. Jāpiemin, ka sāpes parasti norimst tūlīt pēc pretiekaisuma zāļu lietošanas. Aspirīns ir visbiežāk izmantotais pretiekaisuma medikaments.

Kardīts

Kardīts (sirds iekaisums) ir visnopietnākā slimības izpausme. Paātrināta sirdsdarbības frekvence atpūtas laikā vai guļot var liecināt par reimatisko kardītu. Neparasts sirds ritms ar trokšņiem ir galvenā sirds iesaistīšanās pazīme. Tas mainās no liegiem līdz skaļiem trokšņiem, kas var liecināt par sirds vārstuļu iekaisumu, ko sauc par "endokardītu". Ja iekaisums atrodas sirds somiņā, ko sauc par "perikardītu", apkārt sirdij var sakrāties šķidrums, bet tas parasti neizraisa simptomus un pats arī izzūd. Smagākajos miokardīta gadījumos, sirds sūknis var kļūt vājš un iekaisis. To var atpazīt pēc klepus, sāpēm krūtīs, paātrināta pulsa un

elpošanas. Iespējams, ka tiek izrakstīts norīkojums uz pārbaudēm pie kardiologa. Reimatiskā valvulārā sirds slimība var būt reimatiskā drudža pirmā uzbrukuma rezultāts, bet parasti tās ir atkārtotu gadījumu sekas un tā var kļūt par problēmu vēlāk pieaugušo dzīvē, tāpēc profilaksei ir būtiska nozīme.

Horeja

Termins horeja ir atvasināts no grieķu valodas, kas nozīmē deģenerācija. Horeja ir smadzeņu iekaisuma dēļ izraisīti kustību traucējumi, kas kontrolē kustību koordināciju. Tas skar 10-30% pacientus, kuri slimo ar reimatisko drudzi. Pretēji artrītam un kardītam, horeja parādās vēlāk slimības laikā, 1 līdz 6 mēnešus pēc kakla infekcijas. Agrīnas pazīmes ir slikts rokraksts skolas vecuma pacientiem, grūtības ar apģērbšanos un grūtības pašam sevi aprūpēt vai pat grūtības staigāt vai ēst, kas rodas trīcošu neapzinātu kustību dēļ. Kustības var tikt brīvprātīgi apslāpētas īsos laika posmos, tās var pazust gulēšanas laikā vai saasināties stresa vai noguruma dēļ. Studentiem tas atstāj ietekmi uz akadēmiskajiem sasniegumiem, vājo koncentrēšanās spēju, raīžu un garastāvokļa nestabilitātes dēļ, kad pacients ir emocionāli nestabils. Vēlīgākie tos var definēt kā uzvedības traucējumus. Slimības aktivitāte var paredzami samazināties, tomēr ir nepieciešama gan papildu ārstēšana, gan atkārtotas pārbaudes.

Ādas izsitumi

Daudz mazāk sastopamas reimatiskā drudža izpausmes ir ādas izsitumi, kurus sauc par "gredzenveida eritēmām", kas izskatās kā sarkani riņķi, un "zemādas mezgliņi", kas ir nesāpīgi, kustīgi zirņveida mezgliņi ar normālu ādas krāsu, parasti tie ir redzami locītavu augšpusē. Šīs pazīmes ir redzamas mazāk nekā 5 % gadījumu un var tikt neievērotas to īslaicīgas parādīšanās dēļ. Šīs pazīmes nav vienīgās, parasti tās parādās kopā ar miokardītu (sirds muskuļa iekaisums). Ir arī citas sūdzības, kuras var pamanīt vecāki, piemēram, drudzis, nogurums, apetītes zudums, bālums, sāpes vēderā un deguna asiņošana, kas var parādīties slimības agrīnā stadijā.

1.8 Vai slimība visiem bērniem izpaužas vienādi?

Visbiežāk sastopamā pazīme ir sirds trokšņi vecākiem bērniem vai pieaugušajiem ar artrītu un drudzi. Jaunākiem pacientiem parasti ir

kardīts vai ne tik smagas locītavu kaites.
Horeja var parādīties kā vienīgā izpausme vai kombinācijā ar kardītu, bet ir ieteicams veikt rūpīgāku izmeklēšanu un doties uz vizīti pie kardiologa.

1.9 Vai bērniem tā ir atšķirīga, salīdzinājumā ar pieaugušajiem?

Reimatiskais drudzis ir slimība skolas vecuma bērniem un jauniem cilvēkiem līdz 25 gadiem. Tas ir reti sastopams līdz 3 gadu vecumam un vairāk nekā 80% pacientu ir vecumā no 5 līdz 19 gadiem. Tomēr dzīvē tas var parādīties arī vēlāk, ja pacients neievēro ilgstošu antibiotiku lietošanas kursu.